

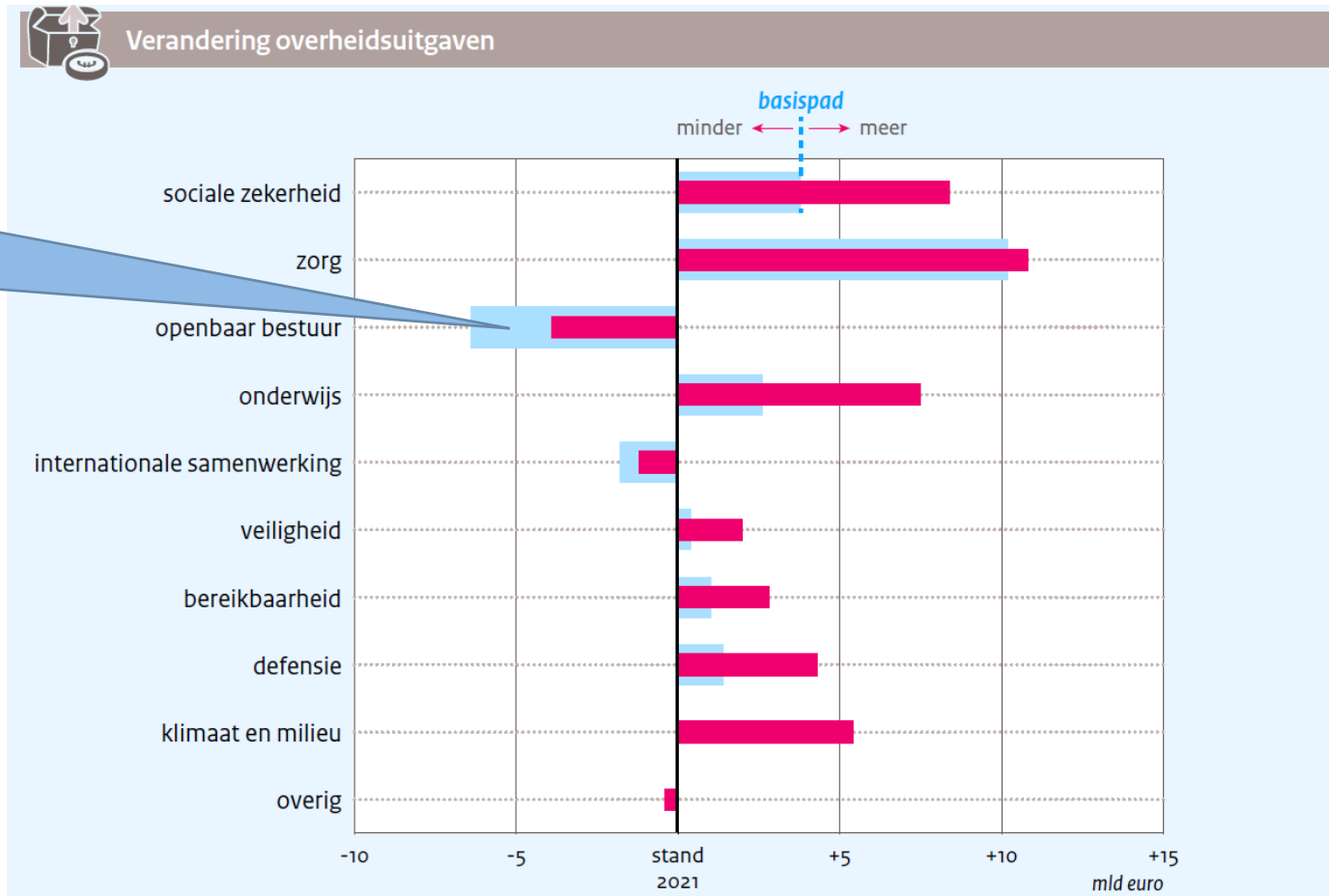

Eerste blik op de gemeentefinanciën in het nieuwe regeerakkoord.

FAMO, 14 januari 2022
Jan van der Lei

Volgens CPb lopen de extra uitgaven op tot 26 miljard in 2025. Het kabinet zelf denkt 28 miljard.

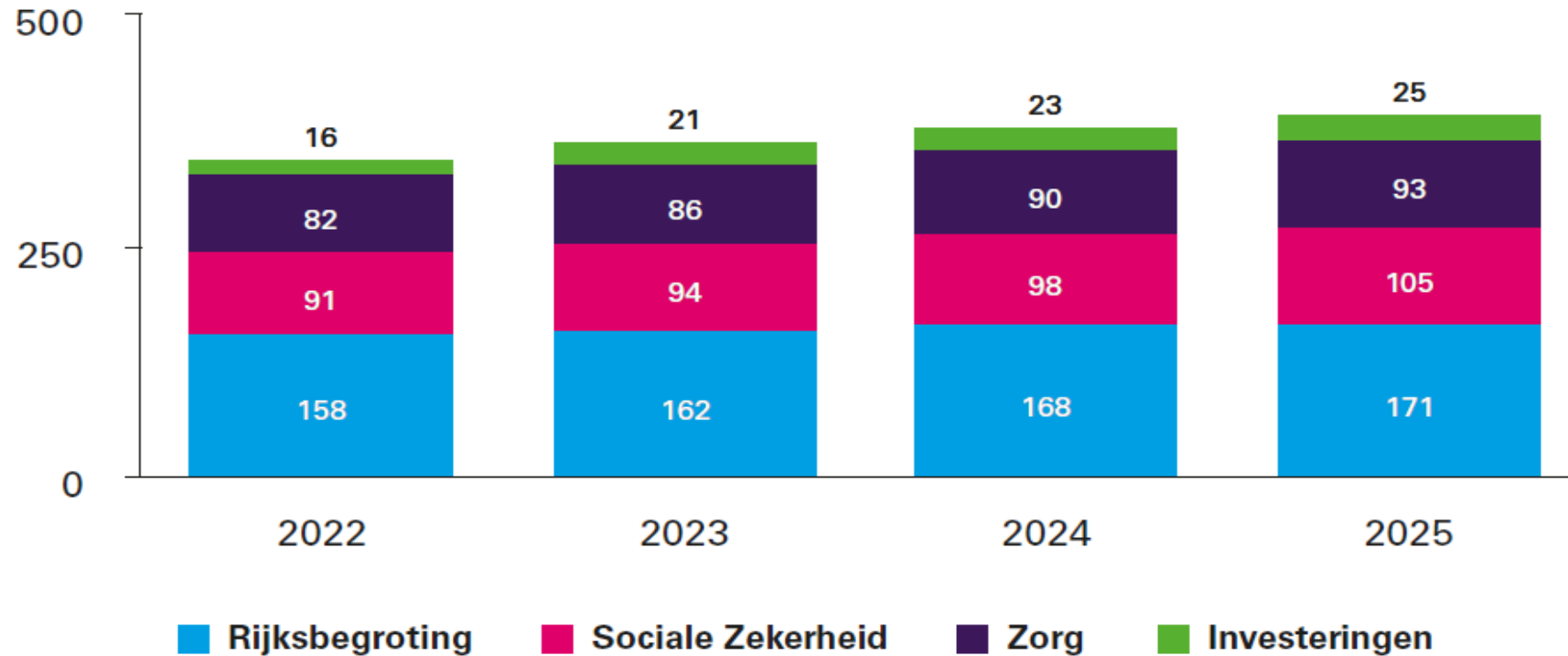
Bij uitgaven openbaar bestuur gaat het 2½ miljard minder slecht!

Daardoor wordt in 2025 het financierings-tekort -2,7% bbp in plaats van -0,7% bbp. Tekort wordt gedempt, omdat de economie (bbp) door de extra overheidsuitgaven gemiddeld 0,4% sneller groeit. Dat geeft wel spanningen op de arbeidsmarkt, zet druk op de inflatie en verdringt de private sector.

Normering Gf gewijzigd. Geen brede koppeling meer.

Figuur 1.5.1 Uitgavenplafonds (miljarden euro)

- Nieuw kader voor investeringen op rijksbegroting. Ook nieuw klimaatfonds en stikstoffonds voor ‘tijdelijke’ extra uitgaven.
- De middelen voor het Stikstoffonds, Klimaatfonds, Nationaal Groeifonds en ontsluiting nieuwe woningen in het Mobiliteitsfonds doen niet mee in normering gemeentefonds, meldt de ‘voorlopige’ Startnota.

Indicatie hoogte accres

Gemeentefonds bedragen x miljoen	2022	2023	2024	2025	2026
Cumulatief accres septembercirculaire	1493,0	2234,0	2945,0	3956,0	4982,0
Accres per jaar septembercirculaire	1493,0	741,0	711,0	1010,0	1027,0
Mutatie cumulatief extra accres regeerakkoord Startnota blz 55	598,0	1088,1	1800,9	2018,6	840,0
Mutatie extra accres per jaar regeerakkoord	598,0	490,1	712,8	217,7	-1178,6
Cumulatief accres nieuw	2091,0	3322,1	4745,9	5974,6	5822,0
Accres per jaar nieuw	2091,0	1231,1	1423,8	1227,7	-151,6
Correctie woningbouw		-250	-250	-250	
Cumulatief accres nieuw	2091,0	3072,1	4495,9	5724,6	5822
Accres per jaar nieuw	2091,0	981,1	1173,8	977,7	-151,6

- Normering geeft voor 22-25 cumulatief 2 miljard extra accres, maar door uitname voor woningbouw wordt dat 1¼ miljard. De herbestemming via Spuk veroorzaakt een herverdeling onder gemeenten.
- Beeld wijzigt na CPb raming mrt. en definitief maken uitgavenplafonds in de definitieve Startnota.
- Begrenzing van het cumulatief extra accres in 2026 op 840 miljoen is een politieke keuze, waarmee het oorspronkelijke accres uit de septembercirculaire verdampt en negatief wordt.
- Oploop van opschalingskorting van 675 miljoen is tot en met 2025 bevroren. Maar in 2026 wordt deze vervolgens volledig ingeboekt.

Hoe vang je het negatief accres en de opschalingskorting van € 1.850 miljoen in 2026 op?

Om een **stabielere financiering voor de medeoverheden** te realiseren en **hun autonomie te vergroten**, wordt in de komende jaren een nieuwe financieringssysteem voor de periode **na 2025** uitgewerkt, waarbij de mogelijkheid voor een **groter eigen belastinggebied** wordt betrokken.

Gat levert vanaf opstellen gemeentebegroting 2023 een probleem op, omdat de latere jaarschijven van de meerjarenraming zonder bezuinigingen niet sluiten. Meer investeringen en meerjarige contracten vragen een structurele dekking van bijbehorende lasten. Daar is vanaf 2026 geen ruimte voor.

Hoe wordt dit opgelost?

Geld woningbouwimpuls

- **Toevoeging van 7,5 miljard aan mobiliteitsfonds voor 10 jaar lang bijdragen aan infrastructuur voor ontsluiting nieuwe woningen.**
- **Volkshuisvestingsfonds 4 maal 150 miljoen (2023-2026) via SPUK aan gemeenten. Financiering door korting op het accres.**
- **Woningbouwimpuls 10 maal 100 miljoen (2023-2032) voor SPUK co-financieringsregeling kosten woningbouw. Financiering door korting op het accres.**
- **Vraag 1: Is de woningbouwimpuls de co-financiering van de al bestaande SPUK woningbouwimpuls van 10 maal 100 miljoen of moeten gemeenten naast deze 'eigen middelen' nog eens 1 miljard voor co-financiering bijpassen?**
- **Vraag 2: Komen de gelden ooit terug in het gemeentefonds? Of zijn gemeenten na afloop van de twee SPUKS de middelen voorgoed kwijt?**

Kabinet boekt 500 mln. extra korting in op Jeugd

Jaar	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
AEF tekort 2019	1.816	1.816	1.816	1.816	1.816	1.816	1.816
Afslag bandbreedte	-125	-125	-125	-125	-125	-125	-125
Gemist accres 2020-21-22	201	201	201	201	201	201	201
Incidentele middelen	-300						
Accres incidenteel 300 mln.	-41	-41	-41	-41	-41	-41	-41
Accres incidenteel 493 mln.	-23	-23	-23	-23	-23	-23	-23
Totaal tekort	1.528	1.828	1.828	1.828	1.828	1.828	1.828
Maatregelen tabel 1	214	374	463	570	961	1.017	1.017
Maatregelen tabel 1 pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm	pm
Toevoeging vlgs arbitrage met maatregelen 1	1.314	1.454 ± pm	1.365 ± pm	1.258 ± pm	867 ± pm	811 ± pm	811 ± pm
Coalitie-akkoord	1.314	1.454	1.265	758	367	311	311

Taakstellende (extra) korting door als betwist bestempelde maatregelen uit tabel II van arbitrage:

‘Daarbij kan gedacht worden aan (een combinatie van) normeren van de behandelduur of het introduceren van een eigen bijdrage’

WMO abonnementstarief

- Bij invoering abonnementstarief door Rutte III wel vergoeding 148 mln. lagere eigen bijdrage maar geen vergoeding voor aanzuigende werking.
- Monitor WMO: Omvang extra kosten 100 miljoen inkomstenderving en 230 miljoen kostenstijging.

50. Gemeentefonds							
In miljoenen euro's (excl. HGIS)	2022	2023	2024	2025	2026	struc	struc in
<i>Mutaties Coalitieakkoord</i>	0,0	- 10,0	- 15,0	- 110,0	- 110,8	- 115,0	
Valpreventie bij 65-plussers (opbrengst in Wmo-ondersteuning)		- 10,0	- 15,0	- 15,0	- 15,8	- 20,0	2031
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp				- 95,0	- 95,0	- 95,0	2025
Valpreventie bij 65-plussers (Wmo)	0,0	55,0	55,0	55,0	56,7	65,0	2031
Eigen bijdrage huishoudelijke hulp		10,0	10,0	15,0	15,0	15,0	2025

- Alleen terugkeer inkomensafhankelijke eigen bijdrage Huishoudelijke Hulp volgens landelijke normen. Uitname 95 mln.
- Aanvullende uitname WMO voor valpreventie. Op aanvullende post rijksbegroting WMO- uitvoeringskosten nieuw beleid valpreventie.

Geld voor uitvoering klimaatakkoord

Klimaatakkoord tijdens vorig kabinet Rutte III heeft geleid tot onafhankelijk onderzoek ROB naar de kosten van decentrale overheden, maar toezeggingen over het geld bleven uit?

Advies Raad v Openbaar Bestuur				Regeerakkoord
Jaar	Gemeenten	Provincies	Waterschappen	Regeerakkoord
2022	448,8	35,5	23,3	73,0
2023	540,8	35,4	22,4	300,0
2024	599,6	37,5	22,6	500,0
2025 e.v.	800,0			800,0

- **‘Nieuwe coalitie’ heeft geld geregeld. Bekostiging komt veel trager op gang!**
- **Van het geld moet ook het werk van de planbureau’s worden betaald.**
- **Ambitie voor te behalen klimaatdoelstelling in 2030 is juist verhoogd.**

Voorbeelden van ander geld op aanvullende post Rijksbegroting (niet volledig)

86. Aanvullende Post							
In miljoenen euro's	2022	2023	2024	2025	2026	struc	struc in
Envelop arbeidsmarkt, armoede en schulden	100,0	250,0	500,0	500,0	500,0	500,0	2024
Dak- en thuislozen	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0	65,0	2022
Tegengaan ondermijning	0,0	40,0	80,0	100,0	100,0	100,0	2025
Versterking omgevingsdiensten	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	18,0	2022
Fietsknooppunten OV en fietsenstallingen (50 mln.)		25,0	25,0			0,0	2025
Regiodeals (900 mln. t/m 2026)	50,0	250,0	300,0	300,0	0,0	0,0	2026
Overige dossiers medeoverheden	317,0	255,0	215,0	100,0	0,0	0,0	2026

Geld aanvullende post komt pas vrij voor overheveling naar bijv. gemeentefonds na instemming min.Fin en aanvaarding wijziging begrotingswet Tweede Kamer.

Er ligt nog € 5,8 miljard euro in Europa te wachten. Kunnen gemeenten daar nog extra geld van verwachten?

Geld Recovery & Resilience Fund voor investeringen periode 2020-2026.

- Door in te zetten voor bestaande begrotingsuitgaven 2020-2021 kan Nederland zijn staatsschuld verlagen.
- Door in te zetten voor bestaande begrotingsuitgaven 2022-2026 komt er begrotingsruimte vrij voor andere doelen.
- Geld inzetten voor nieuwe doelen.

Voorwaarden voor acceptatie investeringsplan:

- 37% voor investeringen klimaatdoelen en 20% voor investeringen digitaal
- Geef invulling aan macro-economische land-specifieke aanbevelingen van de EC, waaronder: Voer het peil van publieke investeringen door vervroeging op!
- Betrek decentrale overheden bij de invulling van het plan.

Totaal € 23 miljard aan voorstellen. Gemeenten zijn binnen de overheid de grootste investeerder en juist deze investeringen zijn verdrongen.

Wat kan worden opgemaakt uit het Coalitieakkoord en de Startnota?

- Het geld van de RRF wordt ingezet als dekkingsmiddel voor de plannen uit het regeerakkoord.
- Ze staan als niet-belastingontvangst ingeboekt van post 5 van het uitgaven kader- van de rijksbegroting eng en verlagen daarmee het plafond voor de netto-uitgaven.

5. Buitenlandse Zaken							
In miljoenen euro's (excl. HGIS)	2022	2023	2024	2025	2026	struc	struc in
Niet-belastingontvangsten							
Stand MN 2022	868,7	886,0	903,8	921,8	940,3		
Mutaties na MJN 2022	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
Basisstand exclusief coalitieakkoord	868,7	886,0	903,8	921,8	940,3		
<i>Mutaties Coalitieakkoord</i>	<i>0,0</i>	<i>1500,0</i>	<i>1500,0</i>	<i>1500,0</i>	<i>1300,0</i>	<i>0,0</i>	
Inzet Europees herstelfonds (RRF)	0,0	1.500,0	1.500,0	1.500,0	1.300,0	0,0	2027
Stand Startnota	868,7	2.386,0	2.403,8	2.421,8	2.240,3		

Einde